ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

МАТЕРІАЛИ

міжнародної науково-практичної конференції молодих учених

«Проблеми та перспективи забезпечення цивільного захисту»

Черкаси – 2026

УДК 614.8; 614.84; 614.83; 623.26; 504.05; 504.06; 351.861; 623.45

Проблеми та перспективи забезпечення цивільного захисту: матеріали міжнародної науково-практичної конференції молодих учених. Черкаси: НУЦЗ України, 2026. 611 с. Матеріали опубліковано українською та англійською мовами.

Збірник містить матеріали доповідей учасників міжнародної науково-практичної конференції молодих учених на базі Національного університету цивільного захисту України. Розглянуто аспекти вдосконалення цивільного захисту держави.

У публікаціях висвітлено широкий спектр актуальних питань, що стосуються сучасних стратегій профілактики надзвичайних ситуацій, інноваційних методів гасіння пожеж та оптимізації управління оперативно-рятувальними підрозділами. Значну увагу приділено розробленню та впровадженню безпілотних систем, робототехніки, автоматичних систем безпеки, а також питанням радіаційного, хімічного захисту та протимінної діяльності. Автори аналізують екологічні аспекти техногенної безпеки, психологічні особливості роботи в екстремальних умовах та сучасні підходи до публічного управління у сфері цивільного захисту.

Матеріали призначені для інженерно-технічних працівників Державної служби України з надзвичайних ситуацій, науково-педагогічного складу, ад'юнктів, слухачів, студентів та курсантів закладів вищої освіти України та інших країн світу.

Рекомендовано до друку засіданням
науково-інноваційного центру
Національного університету цивільного захисту України
(протокол № 30 від 30 березня 2026 року)

Дозволяється публікація матеріалів збірника у відкритому
доступі комісією з питань роботи із службовою інформацією
у Національному університеті цивільного захисту України
(протокол № 3 від 18 березня 2026 року)

СКЛАД ОРГКОМІТЕТУ КОНФЕРЕНЦІЇ

Голова:

ТОЛОК Ігор	ректор Національного університету цивільного захисту України, кандидат педагогічних наук, доцент, лауреат Державної премії України в галузі освіти, Заслужений працівник освіти України, генерал-майор

Заступник голови:

РИБКА Євгеній	проректор з наукової роботи Національного університету цивільного захисту України, доктор технічних наук, професор, полковник служби цивільного захисту

Члени оргкомітету:

БІЛИК Сергій	завідувач кафедри металевих і дерев'яних конструкцій Київського національного університету будівництва і архітектури, доктор технічних наук, професор
БОГУРСЬКИЙ Юрій	начальник Управління освіти, науки та спорту Державної служби України з надзвичайних ситуацій, полковник служби цивільного захисту
ГОЛОДНОВ Олександр	професор кафедри комп'ютерних технологій будівництва Державного університету «Київський авіаційний інститут», доктор технічних наук, професор
ГРЕЦЬКИЙ Денис	декан факультету технологій, будівництва та раціонального природокористування Черкаського державного технологічного університету, кандидат технічних наук, доцент
ДЖУЛАЙ Олександр	перший проректор з навчальної роботи Національного університету цивільного захисту України, кандидат технічних наук, доцент, полковник служби цивільного захисту
КОЛЄНОВ Олександр	начальник навчально-наукового інституту оперативно-рятувальних сил Національного університету цивільного захисту України, кандидат наук з державного управління, доцент, полковник служби цивільного захисту
КЕРДИВАР Валентин	начальник навчально-наукової лабораторії екстремальної та кризової психології навчально-наукового інституту оперативно-рятувальних сил Національного університету цивільного захисту України, доктор філософії (PhD), майор служби цивільного захисту
КОРНІЄНКО Максим	проректор Одеського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор, полковник поліції
МЕЛЬНИК Валентин	начальник навчально-наукового інституту пожежної та техногенної безпеки, Національного університету цивільного захисту України, кандидат технічних наук, доцент, полковник служби цивільного захисту
ПЕТРУК Василь	директор Інституту екологічної безпеки та моніторингу довкілля Вінницького національного технічного університету, доктор технічних наук, професор, Заслужений природоохоронець України
СІМАХОВА Анастасія	голова Ради молодих вчених при Міністерстві освіти і науки України, доктор економічних наук, професор

СУР'ЯНІНОВ Микола	завідувач кафедри будівельної механіки Одеської державної академії будівництва та архітектури, доктор технічних наук, професор
ТАРАСОВ Сергій	начальник навчально-наукового інституту інженерної та спеціальної підготовки Національного університету цивільного захисту України, кандидат наук з державного управління, доцент, підполковник служби цивільного захисту
ЮРЧЕНКО Валентина	професор кафедри інженерної екології міст Харківського національного університету міського господарства ім. О.М. Бекетова, доктор технічних наук, професор
ЯВОРСЬКА Олена	директор навчально-наукового інституту природокористування Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», доктор технічних наук, професор
CHEN Jenq-Renn	Doctor of Philosophy Professor National Kaohsiung University of Science and Technology (Taiwan)
REICH Wolfgang	Karl-Heinz Director of the Joint Chemical, Biological, Radiological and Nuclear Defence Centre of Excellence (Czech Republic)
ROTHBACHER Dieter	Managing Director CBRN Protection GmbH (Austria)
TELAK Oksana	University Professor, Head of the Department of State Sciences and Security, Faculty of Civil Safety, The Fire University, DSc, (Poland)
ZOLTÁN Rajnai	Dean of the Bánki Donát Faculty of Mechanical and Safety Engineering, Óbuda University, DSc, Professor (Hungary)

Відповідальний секретар:

МЕЛЕЖИК Роман	науковий співробітник Національного університету цивільного захисту України, доктор філософії (PhD), підполковник служби цивільного захисту

© Національний університет цивільного захисту України

УДК 159.923

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ РЕФЛЕКСІЇ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Пилипенко Л.В., ст. викл., ЛДУ БЖД

Сучасні виклики професійної діяльності, зумовлені воєнним станом, значною кількістю надзвичайних ситуацій, зростанням соціальної та економічної нестабільності, висувають підвищені вимоги до особистості фахівця цивільного захисту. Курсанти повинні володіти не лише професійними знаннями, вміннями та навичками, а й високим рівнем психологічної готовності до діяльності в умовах ризику. Звідси особливого значення набуває професійна рефлексія як внутрішній механізм саморегуляції, формування і розвиток якої є важливим ще під час навчання у закладі вищої освіти із специфічними умовами навчання.

Вивченням поняття професійної рефлексії у майбутніх фахівців займались такі дослідники як О. Воронова, В. Демський, А. Іващенко, О. Капінус, Р. Лашта, О. Лопатюк, С. Максименко, М. Марусинець, Л. Руденко, І. Цибулько та інші. Узагальнивши погляди науковців на трактування поняття «професійна рефлексія», можна визначити, що це процес усвідомлення власних результатів професійної діяльності, що забезпечує здатність майбутнього фахівця до самоаналізу і сприяє прогнозуванню подальшого самовдосконалення. На жаль, не всі здатні критично аналізувати свої дії, тому варто розвивати готовність до інтегрування нового набутого досвіду, а також працювати над саморозвитком [2].

Л. Руденко та Р. Лашта, визначаючи педагогічні умови формування професійної рефлексії у майбутніх військовослужбовців, наголошують на важливості формування рефлексивного освітньо-виховного середовища, якому притаманна взаємодія із адміністративно-командним складом та науково-педагогічними працівниками, що сприяє усвідомленню курсантами власної ролі у системі професійної діяльності та створює умови для розвитку здатності до самоаналізу власного досвіду з теоретичними підходами тощо [1].

Професійна діяльність у сфері цивільного захисту має високий рівень ризику та моральної відповідальності. Психологічними особливостями рефлексії майбутніх фахівців у цьому контексті є: домінування мотивації досягнення успіху, розвинена здатність до саморегуляції в умовах дефіциту часу, толерантність до невизначеності та чітке розуміння місії професії. Рефлексія тут виступає також як механізм профілактики професійної деформації та вигорання.

Отже, професійна рефлексія є важливою для формування готовності майбутніх фахівців цивільного захисту до діяльності в особливих та екстремальних умовах в час війни, що допомагає забезпечити усвідомлення набутого досвіду та професійної відповідальності ще під час навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Руденко Л. А., Лашта Р. Б. Педагогічні умови формування професійної рефлексії у майбутніх офіцерів Збройних Сил України. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2023. Вип. 90. С. 124–128.

2. Тушко К., Торічний О. Професійна рефлексія як компонент професійної компетентності фахівців сектору безпеки та оборони України. Вісник науки та освіти. 2024. № 3 (21). С. 994–1003.

Міняйло Ю.С., Коломоєць А.М.
Психологічне забезпечення соціальної адаптації внутрішньо переміщених осіб у системі цивільного захисту 519
Nemna D., Minenko O.
Socio-psychological factors of personality discrimination 520
Пасічник С.В.
Психологічна підготовка майбутніх психологів до роботи з населенням в умовах надзвичайних ситуацій 521
Petruk Ya., Kryshtal A.
Social and family risk factors for addictive behaviour formation 522
Пилипенко Л.В.
Психологічні особливості професійної рефлексії майбутніх фахівців цивільного захисту 523
Побиванець К.Л., Фомич М.В.
Психологічні особливості розвитку професійної самоідентичності майбутніх психологів ДСНС у процесі навчально-професійної діяльності 524
Поляков Є.О., Полукаров Ю.О.
Психологічне забезпечення особового складу служб цивільного захисту в умовах воєнного стану 525
Редько М.О., Гула В.В.
Копінг-стратегії подолання стресу у фахівців напружених видів діяльності 526
Рудь В.В., Столбченко О.В.
Психологічні особливості реагування особи та суспільства на надзвичайні ситуації 527
Топчило А.В., Кердивар В.В.
Робота з негативними емоційними станами у поранених співробітників ДСНС України 528
Харченко К.С., Вовк Н.П.
Динаміка тривожності у цивільного населення в умовах довготривалого воєнного вторгнення 529
Tsybulia P., Ivashchenko O.
Psychological assistance to victims experiencing fear 530
Циганенко В.В., Вовк Н.П.
Роль резильєнтності у формуванні ефективних копінг-стратегій пожежних-рятувальників ДСНС 531
Циганенко В.В., Вовк Н.П.
Інноваційні напрями психотерапії в умовах війни в Україні 532
Чечільницька Ю.Д., Пилипенко Л.В.
Психологічні чинники формування резильєнтності у рятувальників під час воєнного стану 533
Чиж В.І., Ющук О.В.
Роль психологічної підготовки прикордонників у забезпеченні ефективності прикордонного контролю 534
Чурило К.В., Мохнар Л.І.
Взаємозв'язок рівня емоційного інтелекту і поведінкових стратегій в конфліктних ситуаціях пожежних-рятувальників ДСНС 535
Чурило К.В., Бородич П.Ю.
Психологічні особливості роботи газодимозахисників в непридатному для дихання середовищі 536
Шетоха А.С., Вовк Н.П.
Роль психологічного консультування у вдосконаленні професійно важливих якостей пожежних-рятувальників ДСНС 537